

ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΥΛΩΝΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ» ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

[αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα www.pothen-esches-cyprus.com ως v0.10]

Χρήστος Π. Παναγιωτίδης, Αφυπηρετήσας Εγκεκριμένος Λογιστής Ελεγκτής
Νίκος Γ. Συρίμης, Αφυπηρετήσας Εγκεκριμένος Λογιστής Ελεγκτής
Σερ Χριστόφορος Α. Πισσαρίδης, Νομπελίστας Καθηγητής
των Πανεπιστημίων του Λονδίνου και της Κύπρου

Λευκωσία, Μάρτιος 2021 (τελευταία ενημέρωση)

**Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΟΧΕΥΕΙ
ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ
ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΥΛΩΝΩΝ
ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ»
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ,
ΣΕ ΕΠΑΡΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ
ΩΣΤΕ ΝΑ ΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΠΛΗΡΩΣ ΕΥΚΡΙΝΕΙΣ
ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ,
ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΧΗΜΑ
ΜΕ ΤΟ ΠΟΙΟ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΕΝΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ.**

**ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ, ΑΥΤΟ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΟ,
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ,
ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ,
ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟ.**

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ
ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΕΝΤΥΠΟ ΔΗΛΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΣΤΗ ΜΟΡΦΗ ΜΙΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ POWERPOINT.**

**Ο ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ**

Πίνακας Περιεχομένων

1	Εισαγωγή.....	4
2	Ποιά είναι τα βασικά προβλήματα που κατέστησαν την ισχύουσα νομοθεσία ατελέσφορη;.....	4
3	Ποιος είναι ο σκοπός των Καταστάσεων Περιουσίας;	5
4	Τι είναι η καθαρή περιουσία;	6
5	Σε ποια βάση επιμετρούνται (αποτιμώνται) τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις;	6
6	Σε ποια βάση επιμετρούνται (αποτιμώνται) τα ακίνητα που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές;	6
7	Ποιες είναι οι τυποποιημένες κατηγοριοποιήσεις των περιουσιακών στοιχείων;.....	7
8	Ποια είναι τα «συγγενή» νομικά πρόσωπα;.....	7
9	Ποιος είναι ο ενδεδειγμένος βαθμός ανάλυσης των παρατιθέμενων στοιχείων;	7
10	Ποιανού τα περιουσιακά στοιχεία απεικονίζονται;	8
11	Τι γίνεται στην περίπτωση των μη συμβιούντων, εν διαστάσει συζύγων;	8
12	Πώς συμβιβάζεται η παρούσα νομοθετική πρόταση με τη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 29 Μαΐου 2017 (Αναφορά Αρ. 10/2016);	8
13	Τι είναι το ενδεδειγμένο χρονικό διάστημα μεταξύ δύο καταστάσεων περιουσίας;.....	9
14	Πώς γεφυρώνονται δύο καταστάσεις περιουσίας;	9
15	Τι γίνεται κατά την ενηλικίωση των ανηλίκων τέκνων;	9

16	Γιατί είναι αναγκαία η ποσοτικοποίηση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών, έστω και αν δεν έχουν ρευστοποιηθεί;.....	10
17	Τι γίνεται με τα εμπιστεύματα (trusts);.....	11
18	Πώς αντιμετωπίζονται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και, εν γένει, οι υποχρεώσεις του υπόχρεου, της/του συζύγου και των ανήλικων τους τέκνων;	11
19	Ποιος πρέπει να αποδέχεται την ευθύνη (να υπογράψει) τις συντασσόμενες καταστάσεις περιουσίας;.....	11
20	Ποιος πρέπει να «πιστοποιεί» τις καταστάσεις περιουσίας;	11
21	Ποιες είναι οι συνέπειες της εκ προθέσεως ή εξ αμελείας υποβολής ψευδών ή ανακριβών καταστάσεων περιουσίας;.....	12
22	Ποιες είναι οι συνέπειες της εκ προθέσεως ή εξ αμελείας πιστοποίησης ψευδών ή ανακριβών καταστάσεων περιουσίας από πλευράς του διενεργήσαντος την επιμελή επισκόπηση εγκεκριμένου λογιστή;	13
23	Πώς αντιμετωπίζεται η εξάντληση των γραμμών καταχώρησης των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων;.....	13
24	Η τυποποίηση των δηλώσεων περιουσίας.....	13
25	Η ονοματολογία των ηλεκτρονικών αρχείων.....	13
26	Η ταξινόμηση των επισυναπτομένων στη δήλωση περιουσίας πιστοποιητικών, βεβαιώσεων και άλλων παραστατικών.	13
27	Η αρχειοθέτηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας και των συναφών παραστατικών.	14
28	Η δημοσιοποίηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας.....	14
29	Επιτροπή Εποπτείας των Δηλώσεων Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων ...	15
30	Οι προϋποθέσεις διορισμού προσώπου ως μέλους της Επιτροπής Εποπτείας.....	15
31	Τα καθήκοντα της Επιτροπής Εποπτείας.....	15
32	Πώς διασφαλίζεται η ακρίβεια και η πληρότητα των υποβαλλόμενων καταστάσεων περιουσίας;.....	16
33	Ποιες είναι οι εκδιδόμενες, κατά περίπτωση, εκθέσεις ελέγχου, σε ποιους απευθύνονται και τότε δημοσιοποιούνται;.....	17
34	Οι επιβαλλόμενες από τον παρόντα νόμο ποινές.....	18
35	Έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.....	19
36	Κατάργηση προηγούμενων νομοθετικών ρυθμίσεων.....	19
37	Αμνήστευση, υπό προϋποθέσεις, σε σχέση με τις προ του 2020 περιόδους.....	19
	Κεφάλαια του Νόμου.....	19
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I	20
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II	20
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III.....	20

1 Εισαγωγή

Οι Καταστάσεις Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων (ΠΕΠ) συνθέτουν ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για τον εντοπισμό και την πάταξη της διαφθοράς. Δεδομένης της δηλωμένης πρόθεσης των μελών του Σώματος να επανορθώσουν τα λάθη και να συμπληρώσουν τα κενά, τα οποία κατέστησαν τις προηγούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις αναποτελεσματικές, δύο αφυπηρετήσαντες καταξιωμένοι εγκεκριμένοι λογιστές, ένας επίσης αφυπηρετήσας διαπρεπής νομικός και ένας διαπρεπής οικονομολόγος, αφιλοκερδώς ανέλαβαν, σε συνεννόηση με τον Πρόεδρο του Σώματος, το έργο της σύνταξης μιας νέας ολοκληρωμένης νομοθετικής πρότασης, που καλείται το Σώμα να μετατρέψει σε νόμο, ώστε να καταστεί δυνατή η άμεση υλοποίηση των διατάξεών του, με κύριο στόχο την εξασφάλιση της αξιοπιστίας του συστήματος και ανάκτησης της εμπιστοσύνης των πολιτών.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Βουλή των Αντιπροσώπων πιστεύει ότι ανταποκρίνεται στο παλλαϊκό αίτημα της άμεσης λήψης αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της διαπλοκής, με πράξεις και όχι με απλές διακηρύξεις προθέσεων. Η ψήφιση του προτεινόμενου νομοθετήματος και η ταχεία υλοποίηση των διατάξεών του θα επιτρέψουν τη συγκέντρωση και δημοσιοποίηση αξιόπιστων και εύκολα καταληπτών στοιχείων και πληροφοριών, που θα μπορούν να αξιοποιηθούν από τους πολίτες κατά τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές.

2 Ποιά είναι τα βασικά προβλήματα που κατέστησαν την ισχύουσα νομοθεσία ατελέσφορη;

Τα βασικά προβλήματα που οδήγησαν στην αναποτελεσματικότητα του νόμου θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα εξής:

- Η νομοθετική ασάφεια, η λογική ασυνέπεια και η τεχνική ατέλεια της υφιστάμενης νομοθεσίας.
- Η προκύπτουσα σύγκρουση συμφερόντων εξ αιτίας της ταύτισης των κριτών και των κρινόμενων.
- Η συγκάλυψη, από της πλευράς μιας μικρής μειοψηφίας, της ενδεχόμενης έλλειψης της αναγκαίας πολιτικής βούλησης για την πάταξη της διαφθοράς και της διαπλοκής, με διάφορες προσχηματικές δικαιολογίες.
- Η απουσία της αναγκαίας προπαίδειας και της ενδεδειγμένης ευαισθητοποίησης, μεταξύ των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, στα θέματα της διακυβέρνησης, όπως είναι τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη διαπλοκή και τη σύγκρουση συμφερόντων, την έλλειψη διαφάνειας, των συγγενικών, των φιλικών και των επαγγελματικών διασυνδέσεων, που φυσιολογικά υπάρχουν σε μια σχετικά μικρή κοινωνία όπως εκείνη της Κύπρου και επιβάλλουν αυξημένη επαγρύπνηση.

Στο Παράρτημα του νυν ισχύοντος Νόμου 49(Ι)/2004 (όπως τροποποιήθηκε με τους Νόμους 269(Ι)/2004 και 68(Ι)/2017) προδιαγράφονται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που πρέπει να παρατίθενται στις υποβαλλόμενες δηλώσεις περιουσίας. Στο Παράρτημα παρατίθενται τρεις (3) ανεξάρτητες και αυτοτελείς δηλώσεις: (α) του Υπόχρεου, (β) της/του Συζύγου και (γ) των Ανήλικων Τέκνων. Ανάλογες είναι και οι διατάξεις του Νόμου 50(Ι)/2004, που αφορά τους δημάρχους και άλλους αξιωματούχους του Δημοσίου. Μεταξύ των προβλημάτων που οδήγησαν στην αδρανοποίηση των δηλώσεων περιουσίας / «πόθεν έσχες», ως εργαλείου καταπολέμησης της διαφθοράς και της διαπλοκής, είναι και τα εξής:

(α) Η επιζήτηση στοιχείων και πληροφοριών στη μορφή «ελεύθερου κειμένου», κατέστησε την εξέταση, την αξιολόγηση και την αξιοποίηση των δηλώσεων έργο ιδιαίτερα δύσκολο και - στις πλείστες των περιπτώσεων - έργο αδύνατο.

(β) Η επιζήτηση άχρηστων για τους σκοπούς του «πόθεν έσχες» στοιχείων (όπως η τρέχουσα αξία των ακινήτων) κατέστησε το έργο δύσκολο, χρονοβόρο και υποκειμενικό. Το σημαντικότερο, όμως, πρόβλημα ήταν ότι η παράθεση των περιπτώσεων αυτών στοιχείων αναπόφευκτα οδήγησε στη συσκότιση της εικόνας και στην αδυναμία άντλησης οποιουδήποτε συμπεράσματος ως προς το «πόθεν έσχες».

(γ) Σε άλλες περιπτώσεις η επιζητούμενη «αξία» ήταν ασαφής και απροσδιόριστη, όπως στην περίπτωση των σκαφών.

(δ) Σε ορισμένες περιπτώσεις το επιζητούμενο στοιχείο περιοριζόταν στην περιγραφή της περιουσίας, χωρίς οποιαδήποτε υποχρέωση αποτίμησής της (π.χ. «Περιγραφή του είδους της συμμετοχής σε επιχειρήσεις»).

(ε) Η υπό στοιχείο 4 επιζητούμενη πληροφορία είναι χαρακτηριστική της σύγχυσης που επικράτησε κατά τη σύνταξη του νόμου, όπου «τα περιουσιακά στοιχεία» ταυτίστηκαν με «τα εισοδήματα» και το προϊόν της άθροισης είναι, βέβαια, μία ασυνάρτητη ποσότητα.

(στ) Η περίπτωση της υπό στοιχείο 5 πληροφορίας είναι ακόμη ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της τότε επικρατούσας σύγχυσης, όπου ο νομοθέτης ζητά την παράθεση «εισοδημάτων προηγούμενων ετών που αποκτήθηκαν εντός της τρέχουσας περιόδου». Τούτο συνθέτει εγγενή αντίφαση, αφού ένα εισόδημα που αποκτάται εντός της τρέχουσας περιόδου, εξ ορισμού, δεν μπορεί να είναι εισόδημα προηγούμενης περιόδου - σύγχυση που μάλλον προκλήθηκε από την αδυναμία διάκρισης μεταξύ της «απόκτησης» και της «είσπραξης» ενός εισοδήματος.

(ζ) Μεγάλη σύγχυση έχει προκληθεί και από την ασαφή περιοδικότητα των καταστάσεων περιουσίας και την, κατ' επέκταση, διάρκεια της ενδιάμεσης περιόδου, όπου πρέπει να επιμετρηθούν και να ποσοτικοποιηθούν τα έσοδα και τα έξοδα (εισροές και εκροές) του υπόχρεου προς υποβολή της δήλωσης, της/του συζύγου και των ανήλικων τέκνων τους. Δηλαδή, αν η περίοδος αυτή αρχίζει την 28 Φεβρουαρίου του 2020 και λήγει την 14 Μαρτίου 2021, πώς θα ποσοτικοποιηθούν τα έσοδα και τα έξοδα της ως άνω περιόδου για σκοπούς «γεφύρωσης» της διαφοροποίησης της περιουσίας; Αυτά τα θεμελιακά ερωτήματα αφέθηκαν αναπάντητα από την ισχύουσα νομοθεσία και, αναπόφευκτα, οδήγησαν σε αδιέξοδες καταστάσεις.

(η) Τέλος η γενικόλογη περίπτωση της υπό στοιχείο 7 πληροφορίας («αιτιολόγηση της οποιασδήποτε διαφοροποίησης περιουσιακών στοιχείων που μεσολαβεί μεταξύ δύο δηλώσεων») υποδηλώνει νομοθετική ασάφεια που ήταν βέβαιο ότι θα οδηγούσε στην αδρανοποίηση του νόμου.

Το σύνολο των ανωτέρω νομοθετικών ατελειών οδήγησαν στον εκ βάθρων επανασχεδιασμό της νομοθεσίας των καταστάσεων περιουσίας και «πόθεν έσχες» των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων στην προτεινόμενη βάση, που αναμένεται ότι θα φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

3 Ποιος είναι ο σκοπός των Καταστάσεων Περιουσίας;

Οι οριζόμενοι από το νόμο «υπόχρεοι» προς σύνταξη και υποβολή καταστάσεων περιουσίας, συντάσσουν τις καταστάσεις αυτές σε δύο διαφορετικά σημεία χρόνου και, στη συνέχεια, «γεφυρώνουν» τις δύο αυτές καταστάσεις με την αιτιολόγηση της διαφοροποίησης της περιουσίας, δηλαδή αιτιολογούν τη συνολική (καθαρή) αύξηση ή τη μείωση των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, που συνθέτουν το σύνολο της καθαρής περιουσίας, προσδιορίζοντας και ποσοτικοποιώντας τις πηγές των εσόδων / εισροών, που είχαν ως συνέπεια την αύξηση της καθαρής περιουσίας, και των εξόδων / εκροών, που είχαν ως συνέπεια τη μείωση της καθαρής περιουσίας, δηλαδή αιτιολογούν το «πόθεν έσχες». Τα τυχόν κενά ή οι ασυνέπειες στην «γεφύρωση» συνθέτουν αντικείμενο περαιτέρω έρευνας. Ο εντοπισμός σοβαρών ενδείξεων περί της διάπραξης οικονομικών εγκλημάτων (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων της φοροδιαφυγής, της δωροληψίας, της οικειοποίησης του προϊόντος παράνομων δραστηριοτήτων και, εν γένει, του παράνομου πλουτισμού) συνεπάγεται την παραπομπή των ενεχομένων στις

εισαγγελικές αρχές για την ολοκληρωμένη τεκμηρίωση των διαπραχθέντων αδικημάτων και την δικαστική δίωξη των υπόπτων.

Η φράση «πόθεν έσχες;» κυριολεκτικά σημαίνει «πού βρήκες την περιουσία που έχεις;». Το σύστημα στοχεύει στην παράθεση και δημοσιοποίηση των απαραίτητων στοιχείων, ώστε να γνωρίζει η κοινωνία «από πού τα βρίσκουν» τα δραστηριοποιούμενα στο πολιτικό προσκήνιο της Κύπρου πρόσωπα, γνωστά και ως «πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα» ή «ΠΕΠ».

4 Τι είναι η καθαρή περιουσία;

Η καθαρή περιουσία είναι το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που έχει ο συντάκτης της περιουσιακής κατάστασης αφαιρουμένου του συνόλου των υποχρεώσεων που έχει προς τρίτους, σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία.

5 Σε ποια βάση επιμετρούνται (αποτιμώνται) τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις;

Ο βασικός σκοπός των περιουσιακών καταστάσεων δεν είναι ο προσδιορισμός του πόσο πλούσιος ή φτωχός είναι ο υπόχρεος για τη σύνταξη των καταστάσεων αυτών. Ο σκοπός της επαληθευτικής αυτής διεργασίας είναι η αιτιολόγηση και η τεκμηρίωση της αύξησης ή της μείωσης της καθαρής περιουσίας του υπόχρεου κατά το χρονικό διάστημα που παρεμβάλλεται μεταξύ δύο διαδοχικών καταστάσεων της καθαρής περιουσίας. Για το σκοπό αυτό, όλα τα περιλαμβανόμενα στην περιουσιακή κατάσταση επιμέρους περιουσιακά στοιχεία πρέπει να ποσοτικοποιούνται (επιμετρούνται) στην αξία (τιμή) κτήσεώς τους (σε αντιπαράθεση με την τρέχουσα αγοραία τους αξία). Η επιμέτρηση (αποτίμηση) των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων στην τρέχουσα αγοραία τους αξία δεν είναι επιτρεπτή για τους σκοπούς του προτεινόμενου νόμου, γιατί αναπόφευκτα εισάγει στην εξίσωση τις αυξομειώσεις της καθαρής περιουσίας που προκαλούνται από τις διακυμάνσεις της αγοραίας τους τιμής. Η προσθήκη των αυξομειώσεων αυτών στη διαδικασία αιτιολόγησης των αυξομειώσεων του συνόλου της καθαρής περιουσίας του υπόχρεου δεν εξυπηρετεί κανένα απολύτως σκοπό, πέραν του να περιπλέκει - χωρίς λόγο - τα πράγματα. Έπεται ότι τα εκ δωρεάς ή κληρονομηθέντα περιουσιακά στοιχεία (όπως τα ακίνητα) πρέπει να αποτιμώνται σε μια ονομαστική (συμβολική) αξία (π.χ. €1) και έτσι να αποφεύγεται η δυστοκία που θα προκαλείτο αν έπρεπε κάθε φορά που συντάσσεται η κατάσταση περιουσίας να εμπλέκονται εκτιμητές της τρέχουσας αγοραίας τους αξίας (έργο και χρονοβόρο και δαπανηρό). Η λογιστικοποίηση των μη ρευστοποιηθέντων κεφαλαιουχικών κερδών ή ζημιών από τις διακυμάνσεις της τρέχουσας αγοραίας αξίας των στοιχείων αυτών δεν θα εξυπηρετούσε κανένα από τους στόχους του παρόντος νομοσχεδίου.

Τα παρατιθέμενα στις περιουσιακές καταστάσεις νομισματικά ποσά (σε €) στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω, στο πλησιέστερο ευρώ, ώστε να αποφεύγεται η συσκότιση της εικόνας με την παράθεση ασήμαντων αριθμητικών ψηφίων (σεντ).

6 Σε ποια βάση επιμετρούνται (αποτιμώνται) τα ακίνητα που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές;

Τα παρατιθέμενα στις περιουσιακές καταστάσεις ακίνητα, που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου ή στην «πράσινη γραμμή», απεικονίζονται με τη συμβολική αξία του ενός ευρώ (€1). Νοείται ότι οι εντός της υπό εξέταση περιόδου προσθήκες και εκποιήσεις αυτής της κατηγορίας ακινήτων απεικονίζονται στις καταστάσεις περιουσίας κατά τον ίδιο τρόπο όπως και οι προσθήκες και εκποιήσεις οποιωνδήποτε άλλων ακινήτων.

7 Ποιες είναι οι τυποποιημένες κατηγοριοποιήσεις των περιουσιακών στοιχείων;

Τα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία και τα συναφή έσοδα και έξοδα παρατίθενται κάτω από τις εξής κατηγορίες. Τα ενοποιημένα δημοσιοποιούμενα στοιχεία επισημαίνονται με (*) ενώ τα αναλυτικά μη δημοσιοποιούμενα στοιχεία επισημαίνονται με (#).

- Πίνακας 01 Σύνοψη [*]
- Πίνακας 01A: Προσωπικά στοιχεία [#]
- Πίνακας 01B: Εμπιστεύματα – Ανάλυση [#]
- Πίνακας 02: Τραπεζικές καταθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των μετρητών [#]
- Πίνακας 03: Επενδύσεις σε αξιόγραφα (όπως οι μετοχές, τα χρεόγραφα κλπ.) [#]
- Πίνακας 04: Επενδύσεις σε συγγενή νομικά πρόσωπα [*]
- Πίνακας 05: Δοσοληπτικοί λογαριασμοί τηρούμενοι από συγγενή νομικά πρόσωπα [*]
- Πίνακας 06: Απαιτήσεις από / παραχωρηθέντα δάνεια σε τρίτους [*]
- Πίνακας 07: Υποχρεώσεις προς / δάνεια ληφθέντα από τρίτους («αρνητικά στοιχεία») [*]
- Πίνακας 08: Ακίνητη περιουσία (στην τιμή κτήσεώς της) [*]
- Πίνακας 08a Προσθήκες ακινήτων εντός της περιόδου – Ανάλυση [#]
- Πίνακας 09: Οχήματα, σκάφη, αεροσκάφη (στην τιμή κτήσεώς τους) [#]
- Πίνακας 10: Έργα τέχνης & Τιμαλφή (στην τιμή κτήσεώς τους) [*]
- Πίνακας 10a: Έργα τέχνης & Τιμαλφή – Προσθήκες εντός της περιόδου – Ανάλυση [#]
- Πίνακας 11: Έπιπλα, εγκαταστάσεις και διάφορα άλλα περιουσιακά στοιχεία [#]
- Πίνακας 12: Δωρεές (Δοθείσες & Ληφθείσες) [*]
- Πίνακας 13: Κεφαλαιουχικά Κέρδη & Ζημιές [*]
- Πίνακας 14: Ενοποιημένη Δήλωση Εσόδων & Εξόδων [*]
- Πίνακας 15-1: Δήλωση Εσόδων & Εξόδων Υπόχρεου [#]
- Πίνακας 15-2: Δήλωση Εσόδων & Εξόδων Συζύγου [#]
- Πίνακας 16: Συναλλαγματικές ισοτιμίες κυρίων νομισμάτων [#]

Νοείται ότι τα ασφαλιστικά συμβόλαια ζωής, που έχουν και επενδυτικό ή αποταμιευτικό χαρακτήρα, υποχρεωτικά καταχωρίζονται στον Πίνακα 3, στη ρευστοποιήσιμή τους αξία κατά την ημερομηνία της κατάστασης της περιουσίας.

8 Ποια είναι τα «συγγενή» νομικά πρόσωπα;

Συγγενή νομικά πρόσωπα προς τους έχοντες υποχρέωση προς υποβολή δήλωσης περιουσίας, βάσει του παρόντος νόμου, είναι όλα τα ημεδαπά και αλλοδαπά νομικά πρόσωπα, οι θυγατρικές και οι συνθυγατρικές με αυτά εταιρείες και κοινοπραξίες, οι οποίες ελέγχονται ή επί των οποίων ασκείται σημαντική επιρροή ή στη διοίκηση των οποίων συμμετέχουν ως στελέχη ο υπόχρεος ή η/ο σύζυγος του ή πρόσωπο με το οποίο ο υπόχρεος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης.

9 Ποιος είναι ο ενδεδειγμένος βαθμός ανάλυσης των παρατιθέμενων στοιχείων;

Τούτο είναι θέμα που προσδιορίζεται στην ίδια τη νομοθεσία (στο **Παράρτημα Α**). Η λεπτομερής πληροφόρηση που δεν έχει ενδιαφέρον για το κοινό ή είναι καθαρά προσωπικής φύσεως παρατίθεται σε αναλυτικές καταστάσεις που συνυποβάλλονται (για σκοπούς επαλήθευσης) αλλά δεν δημοσιοποιούνται. Η προσέγγιση αυτή αντιμετωπίζει και το πρόβλημα της δημοσιοποίησης των αριθμών τραπεζικών λογαριασμών, των διευθύνσεων οικιών, των αριθμών εγγραφής οχημάτων και όλων των παρόμοιων στοιχείων.

10 Ποιανού τα περιουσιακά στοιχεία απεικονίζονται;

Η περίληψη των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων ή των προσώπων με τα οποία οι υπόχρεοι έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης και των ανήλικων τέκνων τους στις συντασσόμενες καταστάσεις περιουσίας είναι άκρως απαραίτητη και υποχρεωτική. Δεδομένης της ευκολίας με την οποία μεταβιβάζονται ανέξοδα (χωρίς την επιβολή οποιουδήποτε φόρου δωρεάς) περιουσιακά στοιχεία σε συζύγους και ανήλικα τέκνα, η μη περίληψη στις καταστάσεις περιουσίας των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων και των ανηλικών τέκνων θα ισοδυναμούσε με την εκ προοιμίου καταστρατήγηση του συστήματος. Αυτή ήταν μία από τις βασικές αδυναμίες του προϋπάρχοντος συστήματος.

11 Τι γίνεται στην περίπτωση των μη συμβιούντων, εν διαστάσει συζύγων;

Στην περίπτωση των μη συμβιούντων, εν διαστάσει συζύγων, η δήλωση του υπόχρεου περιλαμβάνει μόνο τα δικά του περιουσιακά στοιχεία, τα έσοδα και τα έξοδα και εκείνα των ανήλικων τέκνων των οποίων έχει την επιμέλεια. Στην περίπτωση της συνιδιοκτησίας ορισμένου περιουσιακού στοιχείου, στην κατάσταση περιουσίας του υπόχρεου παρατίθεται το συνιδιόκτητο στοιχείο και η αναλογούσα στον υπόχρεο αξία του περιουσιακού αυτού στοιχείου.

Στην περίπτωση όπου ο χωρισμός επέρχεται εντός της υπό εξέταση περιόδου, η περιουσία της/του εν διαστάσει συζύγου αφαιρείται από την ενοποιημένη περιουσία του υπόχρεου και της/του συζύγου, (στην αξία με την οποία προγενέστερα η περιουσία αυτή απεικονίσθηκε κατά την έναρξη της υπό εξέταση περιόδου), κατά τρόπο ανάλογο με εκείνο της αφαίρεσης της περιουσίας των ενηλικιωθέντων τέκνων (ίδετε κεφάλαιο 15). Με ανάλογο τρόπο αντιμετωπίζεται και η περίπτωση του διαζυγίου.

12 Πώς συμβιβάζεται η παρούσα νομοθετική πρόταση με τη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 29 Μαΐου 2017 (Αναφορά Αρ. 10/2016);

Η ομόφωνη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 29 Μαΐου 2017, στην αίτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, κατέληγε στο ότι η υποχρέωση δημοσιοποίησης των στοιχείων των συζύγων και των ανηλικών τέκνων, που προβλεπόταν από το νόμο περί καταστάσεων περιουσίας, δεν ήταν επιτρεπτή από το Άρθρο 15 του Συντάγματος (το οποίο προβλέπει το δικαίωμα του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου η επέμβαση προβλέπεται από νόμο και είναι αναγκαία προς το συμφέρον της διαφάνειας στη δημόσια ζωή ή για σκοπούς λήψης μέτρων εναντίον της διαφθοράς στη δημόσια ζωή).

Αν και θα μπορούσε κάποιος να επιχειρηματολογήσει ότι η δοθείσα τότε ερμηνεία στην προαναφερόμενη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν ήταν η πρέπουσα, εν όψει των στοιχείων που είδαν το φως της δημοσιότητας κατά το έκτοτε διαρρεύσαν χρονικό διάστημα και αποδεικνύουν την ανάγκη της συνεκτίμησης (για τους σκοπούς του «πόθεν έσχες») της περιουσίας της/του συζύγου και των ανηλικών τέκνων, ως μέτρου «εναντίον της διαφθοράς στη δημόσια ζωή», εντούτοις, προς αποφυγή παρόμοιων με τις προηγούμενες συνταγματικών επιπλοκών, η παρούσα νομοθετική πρόταση διακρίνει μεταξύ των στοιχείων και των πληροφοριών που υποχρεωτικά δημοσιοποιούνται και εκείνων που δηλώνονται μεν αλλά δεν δημοσιοποιούνται, ειμή μόνον στο αναγκαίο ενοποιημένο επίπεδο, ώστε να καθίσταται δυνατή η άντληση ασφαλών συμπερασμάτων σε σχέση με το «πόθεν έσχες», αφού τα επιμέρους περιουσιακά μεγέθη ευρίσκονται εντός απρόσκοπτα συγκοινωνούντων δοχείων.

Έτσι τα δηλωθέντα έσοδα και έξοδα του υπόχρεου και της/του συζύγου δηλώνονται ξεχωριστά αλλά ενοποιούνται σε συγκεντρωτικό επίπεδο, για σκοπούς δημοσιοποίησης, ενώ άλλα επί μέρους στοιχεία (όπως οι αριθμοί τραπεζικών λογαριασμών, αριθμών κυκλοφορίας αυτοκινήτων κλπ.) δηλώνονται για σκοπούς ελέγχου αλλά δεν δημοσιοποιούνται, ούτε σε σχέση με τον υπόχρεο, ούτε σε σχέση με την/τον σύζυγο.

13 Τι είναι το ενδεδειγμένο χρονικό διάστημα μεταξύ δύο καταστάσεων περιουσίας;

Προφανώς, η αποκάλυψη των αμφιβόλου νομιμότητας συναλλαγών είναι επιθυμητή όσο γίνεται νωρίτερα. Η σύνταξη και δημοσιοποίηση καταστάσεων περιουσίας πάνω σε ετήσια βάση υποβοηθά την έγκαιρη αποκάλυψη των συναλλαγών αυτών αλλά και επιβάλλει την απαιτούμενη αυτοπειθαρχία που οδηγεί στην εκπλήρωση της υποχρέωσης με σχετική ευκολία. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είναι πολύ ευκολότερο να συλλέγονται τα απαραίτητα στοιχεία για τη σύνταξη των καταστάσεων περιουσίας, αν το χρονικό σημείο της αναφοράς των καταστάσεων αυτών είναι η τελευταία ημέρα του κάθε ημερολογιακού έτους. Για παράδειγμα, όλες οι τράπεζες (και στην Κύπρο και διεθνώς) παρέχουν πλέον τη δυνατότητα της εύκολης ηλεκτρονικής άντλησης βεβαιώσεων του υπολοίπου κάθε τηρούμενου λογαριασμού, κατά την 31 Δεκεμβρίου, και των αντίστοιχων τόκων του κάθε έτους.

Στην περίπτωση των προσώπων που καθίστανται υπόχρεοι σύνταξης και υποβολής κατάστασης περιουσίας για πρώτη φορά, το χρονικό σημείο αναφοράς της πρώτης κατάστασης περιουσίας είναι η πρώτη ημέρα του έτους εντός του οποίου προέκυψε η υποχρέωση (δηλαδή ποσοτικοποιείται η αξία των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων τόσο κατά την 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου όσο και του τρέχοντος έτους) ενώ, για εκείνους των οποίων η υποχρέωση τερματίζεται, το χρονικό σημείο αναφοράς της τελευταίας κατάστασης περιουσίας είναι η τελευταία ημέρα του έτους εντός του οποίου έληξε η σχετική υποχρέωση.

14 Πώς γεφυρώνονται δύο καταστάσεις περιουσίας;

Οι εισροές, που δημιουργούν αύξηση της προηγούμενης (κατά την προηγούμενη χρονιά) δηλωθείσας καθαρής περιουσίας και οι εκροές, που προκαλούν μείωση της προηγούμενης δηλωθείσας καθαρής περιουσίας, πρέπει να διακρίνονται κάτω από τις κατηγορίες που χρησιμοποιούνται για τη σύνταξη και την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων του υπόχρεου και της/του συζύγου. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η πρόκληση άσκοπης εργασίας αλλά και διασφαλίζεται η ορθότητα και ο εύκολος φορολογικός έλεγχος των υποβαλλόμενων από τα πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα φορολογικών δηλώσεων.

Εάν κατά τη σύνταξη της κατάστασης περιουσίας προκύπτει η ύπαρξη εισοδημάτων που δεν έχουν περιληφθεί στις υποβληθείσες προς τις φορολογικές αρχές δηλώσεις, η παράλειψη αυτή απαλείφεται με την υποβολή (από τον υπόχρεο) διορθωτικής φορολογικής δήλωσης. Νοείται ότι οι υποβαλλόμενες εκπρόθεσμα διορθωτικές φορολογικές δηλώσεις επιφέρουν τα πρόστιμα και τις προσσαυξήσεις που προβλέπονται από τη φορολογική νομοθεσία.

Με την ολοκλήρωση του μηχανογραφικού συστήματος του Τμήματος Φορολογίας, η ηλεκτρονική άντληση των δηλωθέντων εισοδημάτων και των καταβληθέντων πάσης φύσεως φόρων έχει καταστεί ιδιαίτερα εύκολο έργο. Όμως, πέραν των φορολογητέων εσόδων για σκοπούς σύνταξης των καταστάσεων περιουσίας απαιτείται η ποσοτικοποίηση των δωρεών που ελήφθησαν και εκείνων που εδόθησαν κατά τη διάρκεια της καλυπτόμενης χρονικής περιόδου, τα ρευστοποιηθέντα εντός της περιόδου κεφαλαιουχικά κέρδη και ζημιές και τα έξοδα διαβίωσης (συμπεριλαμβανομένων και των ενοικίων, διδάκτρων, ταξιδιών, εξόδων διασκέδασης, ένδυσης και υπόδησης, συντήρησης οικιών και οχημάτων κλπ.) του υπόχρεου, της/του συζύγου, των ανήλικων τέκνων.

15 Τι γίνεται κατά την ενηλικίωση των ανήλικων τέκνων;

Στο τέλος της περιόδου εντός της οποίας συντελείται η ενηλικίωση ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων και αποκτούν την υποχρέωση υποβολής δικής τους ξεχωριστής φορολογικής δήλωσης, η

οποιαδήποτε δική τους περιουσία αφαιρείται από την περιουσία των γονέων τους (στην αξία με την οποία προγενέστερα η περιουσία αυτή απεικονίσθηκε κατά την έναρξη της περιόδου στις καταστάσεις περιουσίας των γονέων τους).

Νοείται ότι από τη στιγμή της φορολογικής απόσχισης των τέκνων από τους γονείς τους, οι οποιοσδήποτε δωρεές των γονέων προς τα ενηλικιωθέντα τέκνα τους θα πρέπει να μνημονεύονται ως δωρεές δοθείσες στις δηλώσεις των γονέων και ως δωρεές ληφθείσες στις δηλώσεις των ενηλικιωθέντων τέκνων.

Ανεξάρτητα, όμως, από την φορολογική απόσχιση των ενηλικιωθέντων τέκνων, στο βαθμό που για οποιοδήποτε λόγο συνεχίζουν να είναι οικονομικά εξαρτώμενα από τους γονείς τους (όπως στην περίπτωση των φοιτητών), οι διενεργούμενες δαπάνες για την οικονομική στήριξη των ενηλικιωθέντων τέκνων θα πρέπει ανυπερθέτως να περιλαμβάνονται στις δηλούμενες εκροές των γονέων τους.

16 Γιατί είναι αναγκαία η ποσοτικοποίηση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών, έστω και αν δεν έχουν ρευστοποιηθεί;

Σε αντίθεση με τον γενικά ισχύοντα κανόνα περί αναγνώρισης των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στο ιστορικό τους κόστος, για σκοπούς σύνταξης καταστάσεων περιουσίας, αναγνωρίζονται τα μη ρευστοποιηθέντα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές σε σχέση με τραπεζικές καταθέσεις και άλλα ταμειακά ισοδύναμα, τις βραχυπρόθεσμες επενδύσεις, τις χρηματικές απαιτήσεις και τις χρηματικές υποχρεώσεις, που είναι εκπεφρασμένες σε ξένα νομίσματα, δεδομένου ότι είναι εντελώς ανέφικτο (και άσκοπο) να παρακολουθούνται και να επιμετρούνται τα περιουσιακά αυτά στοιχεία (σε €) στο ιστορικό τους κόστος. Χάριν ευκολίας, η ποσοτικοποίηση των συναλλαγματικών διαφορών δύναται να επιτευχθεί με την χρησιμοποίηση ενός απλοποιητικού υπολογιστικού τύπου (ο οποίος βασίζεται στην απλοποιητική υπόθεση ότι η αύξηση ή η μείωση του εκπεφρασμένου σε ξένο νόμισμα υπολοίπου επιτελέσθηκε κατά τρόπο ομοιόμορφο κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου).

Εάν στη δηλούμενη περιουσία υπάρχουν επιμέρους περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις εκπεφρασμένα σε ξένα νομίσματα, είναι πολύ πιθανό να έχουν προκύψει αυξομειώσεις της περιουσίας λόγω των διακυμάνσεων της συναλλαγματικής ισοτιμίας μεταξύ του νομίσματος της αναφοράς (δηλαδή του ευρώ) και του νομίσματος στο οποίο είναι εκπεφρασμένα τα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία ή οι υποχρεώσεις.

Αυτές οι αυξομειώσεις της περιουσίας του υπόχρεου, που προκύπτουν από τις διαφοροποιήσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση χρήσεως, πρέπει να ποσοτικοποιούνται και, εάν πρόκειται για συναλλαγματικά κέρδη να μειώνουν τις αναγκαίες προς «γεφύρωση» καθαρές εισροές (έσοδα) του υπόχρεου, ή να τις αυξάνουν εάν πρόκειται για συναλλαγματικές ζημιές.

Οι επιπτώσεις της διαφοροποίησης των συναλλαγματικών ισοτιμιών γίνονται ευκολότερα κατανοητές με ένα παράδειγμα. Έστω ότι το μοναδικό περιουσιακό στοιχείο ενός ΠΕΠ είναι μια κατάθεση σε ΗΠΑ\$ ύψους \$300.000. Η ισοτιμία του ευρώ στην αρχή και στο τέλος της υπό εξέταση χρήσεως ήταν €1 = US\$1,5 και €1 = US\$1,0, στην αρχή και στο τέλος της χρήσεως, αντίστοιχα. Η σε ευρώ επιμετρούμενη περιουσία του υπόχρεου ήταν €200.000 στην αρχή της χρήσεως και €300.000 στο τέλος της χρήσεως, άρα η επιμετρούμενη σε ευρώ περιουσία του υπόχρεου αυξήθηκε κατά €100.000 (€300.000 – €200.000), ποσό που **δεν** αντιπροσωπεύει αδήλωτα (αποκρυφθέντα) έσοδα και, συνεπώς - για σκοπούς «γεφύρωσης» των δηλωθέντων εσόδων με τις αυξομειώσεις της καθαρής περιουσίας - πρέπει να αφαιρεθούν από το ποσό της προς αιτιολόγηση αύξησης της καθαρής περιουσίας του υπόχρεου προς δήλωση.

Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις όπου διενεργούνται μεγάλης αξίας μεμονωμένες συναλλαγές σε ξένα νομίσματα, από τις οποίες προκύπτουν μεγάλες συναλλαγματικές διαφορές, τα μη

ρευστοποιηθέντα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές, που ανάγονται στις συγκεκριμένες συναλλαγές, υπολογίζονται και απεικονίζονται ξεχωριστά. Η τραπεζική τεκμηρίωση των συναλλαγών αυτών συνυποβάλλεται με τις σχετικές καταστάσεις περιουσίας αλλά δεν δημοσιοποιείται. Νοείται ότι τα ως άνω μη ρευστοποιηθέντα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές συνυπολογίζονται για σκοπούς γεφύρωσης της κατάστασης περιουσίας κατά την έναρξη της περιόδου με την κατάσταση περιουσίας κατά το τέλος της περιόδου.

Όπως προαναφέρθηκε, σε αντίθεση με τις τραπεζικές καταθέσεις και τα άλλα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού (όπως οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις), τα στοιχεία του πάγιου ενεργητικού (όπως τα ακίνητα, τα μέσα μεταφοράς, τα έπιπλα και σκεύη και τα τιμαλφή και τα έργα τέχνης) αποτιμούνται (ποσοτικοποιείται η αξία τους) στην τιμή κτήσεώς τους και δεν προσαρμόζεται ανάλογα με τις διακυμάνσεις στην αγοράία τους αξία.

17 Τι γίνεται με τα εμπιστεύματα (trusts);

Το εμπίστευμα ή καταπίστευμα (trust) είναι μια νομική ρύθμιση όπου ο κατά νόμον ιδιοκτήτης ενός περιουσιακού στοιχείου («ο εμπιστευματοδόχος») είναι διαφορετικό πρόσωπο από τον πραγματικό ιδιοκτήτη (beneficial owner) του περιουσιακού στοιχείου. Η παράθεση των εμπιστευμάτων στις συντασσόμενες καταστάσεις περιουσίας των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων, των συζύγων τους (ή των προσώπων με τα οποία οι υπόχρεοι έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης) και των ανήλικων τους τέκνων είναι υποχρεωτική, ανεξάρτητα της χώρας δημιουργίας τους.

18 Πώς αντιμετωπίζονται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και, εν γένει, οι υποχρεώσεις του υπόχρεου, της/του συζύγου και των ανήλικων τους τέκνων;

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και, εν γένει, οι υποχρεώσεις του υπόχρεου, της/του συζύγου και των ανήλικων τους τέκνων απεικονίζονται στον ειδικά προβλεπόμενο χώρο του Πίνακα 07 της Δήλωσης, στην ονομαστική αξία της οφειλής, μέχρι το χρόνο της οποιασδήποτε άφεσης μέρους του οφειλομένου κεφαλαίου και των δεδουλευμένων τόκων που περιλαμβάνονται στην υποχρέωση, οπότεν το αφεθέν ποσό του κεφαλαίου και των τόκων υποχρεωτικά παρατίθεται στον Πίνακα 12, ως «δωρεά ληφθείσα».

19 Ποιος πρέπει να αποδέχεται την ευθύνη (να υπογράψει) τις συντασσόμενες καταστάσεις περιουσίας;

Ο υπόχρεος και ο/η σύζυγός του (ή το πρόσωπο με το οποίο ο υπόχρεος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης) και ο διενεργήσας την επιμελή επισκόπηση ανεξάρτητος εγκεκριμένος λογιστής.

20 Ποιος πρέπει να «πιστοποιεί» τις καταστάσεις περιουσίας;

Η κατάσταση περιουσίας «πιστοποιείται» από εγκεκριμένο λογιστή, που έχει διενεργήσει επιμελή επισκόπηση της συνταχθείσας από τον υπόχρεο και την/τον σύζυγο (αν υπάρχει) ετήσια κατάσταση περιουσίας. Τον εγκεκριμένο λογιστή ορίζει, από τους έχοντες άδεια διενέργειας ελέγχων, ο υπόχρεος να επιμεληθεί της σύνταξης της κατάστασης, ο οποίος και τον αμείβει αλλά έχει το δικαίωμα διεκδίκησης ενός προκαθορισμένου ποσού, ύψους €250, για την κάλυψη ολόκληρης ή μέρους της σχετικής δαπάνης.

Το έργο του διενεργούντος την επιμελή επισκόπηση εγκεκριμένου λογιστή συντίθεται στην επιβεβαίωση της πληρότητας, της συνέπειας, της ευλογοφάνειας και της επαρκούς τεκμηρίωσης (με παρεμφερή δικαιολογητικά, όπως οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμοί), φορολογικές δηλώσεις,

τραπεζικές βεβαιώσεις κλπ.) των παρατιθέμενων στην κατάσταση περιουσίας στοιχείων και πληροφοριών.

Η εμπλοκή επαγγελματιών λογιστών στη διαδικασία της σύνταξης και της υποβολής δηλώσεων περιουσίας κρίνεται απαραίτητη και για την προστασία των υπόχρεων προς υποβολή δήλωσης προσώπων έναντι του κινδύνου της διάπραξης λαθών από άγνοια ή τεχνική ανεπάρκεια, ιδιαίτερα εν όψει των συνεπειών της εξ αμελείας ανακριβούς δήλωσης.

21 Ποιες είναι οι συνέπειες της εκ προθέσεως ή εξ αμελείας υποβολής ψευδών ή ανακριβών καταστάσεων περιουσίας;

Η υποβολή ψευδούς ή ουσιωδώς ανακριβούς κατάστασης περιουσίας, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, συνθέτει ποινικό αδίκημα, το οποίο συνεπάγεται τη δήμευση του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού, που ενδεχόμενα προέκυψε, και την επιβολή αναλογικού προστίμου ίσου με το 20% μέχρι 25% της αξίας του προσπορισθέντος παράνομου οφέλους, πλέον πάγιου προστίμου κυμαινόμενου από €50.000 μέχρι €500.000. Επιπρόσθετα, τόσο στην περίπτωση των διορισθέντων σε δημόσια θέση όσο και στην περίπτωση των αιρετών οργάνων της πολιτείας, το αδίκημα τιμωρείται με την απώλεια της θέσεως, την αποστέρηση των αφυπηρετικών ωφελημάτων που διασυνδέονται με την απολεσθείσα θέση (με εξαίρεση την ελάχιστη σύνταξη που δίνεται στην οικογένεια του αξιωματούχου στην περίπτωση του θανάτου του), και τον διά βίου αποκλεισμό του επαναδιορισμού του διαπράξαντος το αδίκημα σε θέση του ευρύτερου δημόσιου τομέα ως και, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος, την αποστέρησή του από το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλεγείν για περίοδο από 5 μέχρι 10 χρόνια.

Νοείται ότι, εάν ως αποτέλεσμα της δίωξης για τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, προκύψει η ύπαρξη μη φορολογηθέντων (αδήλωτων) φορολογητέων εσόδων, οι οφειλόμενοι φόροι πλέον τα προβλεπόμενα από τη φορολογική νομοθεσία πρόστιμα, προσαυξήσεις και τόκοι καθίστανται άμεσα οφειλόμενα και πληρωτέα.

Στην περίπτωση της εξ αμελείας υποβολής ανακριβούς δήλωσης, η διάκριση μεταξύ της ουσιωδώς και της επουσιωδώς ανακριβούς δήλωσης στηρίζεται στο συσσωρευτικό μέγεθος του συνόλου των σφαλμάτων, όπου, εάν το εν λόγω σύνολο δεν υπερβαίνει το ποσό των €5.000 θεωρείται ως σφάλμα μη γενόμενο και αγνοείται (εξαιρουμένων των φορολογικών υποχρεώσεων, οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, καταβάλλονται).

Η μη εμπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης περιουσίας τιμωρείται με την αυτόματη επιβολή προστίμου ύψους €1.000 και, εφόσον η παράλειψη συνεχίζεται για χρονικό διάστημα πέραν του ενός ημερολογιακού μηνός, η συνέχιση της μη υποβολής τιμωρείται με πρόσθετο πρόστιμο ύψους €3.000. Εάν μετά την πάροδο δύο επιπρόσθετων ημερολογιακών μηνών, η μη υποβολή της δήλωσης συνεχίζεται, τότε η μη συμμόρφωση θεωρείται ότι ισοδυναμεί με την υποβολή ουσιωδώς ανακριβούς κατάστασης περιουσίας, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, και επιφέρει τις προβλεπόμενες συνέπειες της περίπτωσης αυτής.

Όπως εξαιρετικά, μετατίθεται, κατόπιν αιτήσεως του υπόχρεου, η χρονική προθεσμία υποβολής της κατάστασης περιουσίας, εάν υπάρχει αντικειμενική αδυναμία υποβολής της δήλωσης λόγω ανωτέρας βίας ή σοβαρής ασθένειας. Η μετάθεση της ημερομηνίας υποβολής επανεξετάζεται ανά δίμηνο.

Στην περίπτωση υποβολής έφεσης κατά της καταδικαστικής απόφασης πρωτόδικου δικαστηρίου, οι επιβληθείσες πρωτοδίκως χρηματικές ποινές αναστέλλονται για χρονικό διάστημα έξη (6) μηνών, υπό την προϋπόθεση ότι δεσμεύονται περιουσιακά στοιχεία του καταδικασθέντος ισοδύναμης αξίας με τις επιβληθείσες οικονομικές κυρώσεις και ο καταδικασθείς τίθεται σε διαθεσιμότητα. Το εφετείο εκδικάζει τις προσφυγές αυτής της κατηγορίας κατά προτεραιότητα και δύναται να παρατείνει την περίοδο αναστολής για τρίμηνα χρονικά διαστήματα, εφόσον η μη ολοκλήρωση της δίκης δεν είναι συνέπεια ενεργειών ή παραλείψεων του εφεσείοντος.

22 Ποιες είναι οι συνέπειες της εκ προθέσεως ή εξ αμελείας πιστοποίησης ψευδών ή ανακριβών καταστάσεων περιουσίας από πλευράς του διενεργήσαντος την επιμελή επισκόπηση εγκεκριμένου λογιστή;

Οι συνέπειες για τον εγκεκριμένο λογιστή της εκ προθέσεως ή εξ αμελείας πιστοποίησης ψευδούς ή ανακριβούς δήλωσης περιουσίας είναι σοβαρές και φθάνουν μέχρι της στέρησής του από το δικαίωμα διενέργειας κατά νόμον ελέγχων από 6 μήνες μέχρι 20 χρόνια, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος.

23 Πώς αντιμετωπίζεται η εξάντληση των γραμμών καταχώρησης των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων;

Στην περίπτωση που οι διαθέσιμες γραμμές για την καταχώρηση επιμέρους περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων δεν επαρκούν, η καταχώρηση συνεχίζεται σε ξεχωριστό φύλλο που έχει τον ίδιο τίτλο, την ίδια αρίθμηση (αλλά με την προσθήκη στον αριθμό του Πίνακα του γράμματος «Α») και την ίδια γραμμογράφηση. Το σύνολο της αξίας των στοιχείων που καταχωρούνται στους βοηθητικούς αυτούς πίνακες «Α» μεταφέρεται στην τελευταία γραμμή του αντίστοιχου κύριου πίνακα, ώστε να συμπεριληφθεί στην συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων ή των υποχρεώσεων εκείνης της κατηγορίας.

24 Η τυποποίηση των δηλώσεων περιουσίας.

Η τυποποίηση των δηλώσεων περιουσίας, πέραν του ότι βοηθά την επεξεργασία των στοιχείων και τον μηχανιστικό έλεγχο της ορθότητάς τους, προάγει τη συγκρισιμότητα των στοιχείων, διευκολύνει την συγκέντρωση και την παράθεση των πληροφοριών αλλά και την εύκολη απόδοση των καταστάσεων περιουσίας σε άλλες γλώσσες ώστε να καθίστανται τα στοιχεία διεθνώς προσπελάσιμα ούτως ώστε να προάγεται η διεθνής αξιοπιστία της Κύπρου.

25 Η ονοματολογία των ηλεκτρονικών αρχείων.

Όλες οι προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο δηλώσεις και τα συνδεδεμένα δικαιολογητικά υποβάλλονται σε ηλεκτρονική μορφή και φέρουν τις ηλεκτρονικές υπογραφές (digital signatures) των προσώπων που προβλέπονται από το νόμο. Η ονομασία των υποβαλλομένων δηλώσεων περιουσίας πρέπει απαραίτητως να έχει την εξής μορφή: ΧΧ.ΑΑΑΑ.ΕΕ, όπου: ΧΧ = 2 αριθμητικοί χαρακτήρες δηλωτικοί της κατηγορίας του υπόχρεου, ΑΑΑΑ = αύξων αριθμός του υπόχρεου, ΕΕ = έτος αναφοράς της δήλωσης.

26 Η ταξινόμηση των επισυναπτομένων στη δήλωση περιουσίας πιστοποιητικών, βεβαιώσεων και άλλων παραστατικών.

Η ταξινόμηση των επισυναπτομένων στη δήλωση περιουσίας πιστοποιητικών, βεβαιώσεων και άλλων παραστατικών, τα οποία υποβάλλονται όπως και η δήλωση μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, έχουν την ονομασία της ίδιας της δήλωσης που συνοδεύουν, ακολουθούμενης από την αρίθμηση των πινάκων της δήλωσης και του αύξοντος αριθμού του συγκεκριμένου επιμέρους περιουσιακού στοιχείου, όπως απεικονίζεται στη δήλωση περιουσίας. Για παράδειγμα, ένα πιστοποιητικό καταχωρημένο στην πρώτη σειρά του Πίνακα 02 υπολοίπου τραπεζικού λογαριασμού (συνημμένο στη δήλωση περιουσίας του προσώπου που φέρει τον Αριθμό Μητρώου Πολιτικά Εκτεθειμένου Προσώπου (ΑΜ ΠΕΠ) 01.0001.20) θα πρέπει να φέρει τον αριθμό αναφοράς **01.0001.20/02.01** και θα πρέπει να ταξινομηθεί αμέσως πριν από το έγγραφο **01.0001.20/02.02**.

27 Η αρχειοθέτηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας και των συναφών παραστατικών.

Η αρχειοθέτηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας και των συναφών παραστατικών, η οποία διενεργείται μόνον ηλεκτρονικά, εξασφαλίζεται με τη μέριμνα της Επιτροπής Εποπτείας σε ασφαλή, επαρκώς προστατευμένα αρχεία, που εξασφαλίζουν με επάρκεια το απόρρητο των πληροφοριών. Οι υποβαλλόμενες καταστάσεις περιουσίας και τα συναφή παραστατικά συνθέτουν μέρος του δημόσιου ιστορικού αρχείου της Κυπριακής Δημοκρατίας και φυλάσσονται στο διηνεκές.

Οι υποβαλλόμενες καταστάσεις περιουσίας και τα συναφή παραστατικά μεταβιβάζονται, με ασφαλή τρόπο, στο Τμήμα Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας για σκοπούς φορολογικού ελέγχου. Τα πορίσματα του φορολογικού ελέγχου κοινοποιούνται, με ασφαλή τρόπο, στην Επιτροπή Εποπτείας των Δηλώσεων Περιουσίας των ΠΕΠ, προς αξιολόγηση του κατά πόσο συνθέτουν παραβάσεις του παρόντος νόμου και συνεπάγονται την επιβολή κυρώσεων πέραν εκείνων που επιβάλλει η φορολογική νομοθεσία.

28 Η δημοσιοποίηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας.

Η δημοσιοποίηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων στοχεύει στη δημιουργία ενός κλίματος διαφάνειας, που καταπολεμά τη διαφθορά και τη διαπλοκή στον δημόσιο βίο και, ειδικότερα, μεταξύ εκείνων που κατέχουν τα ανώτατα αξιώματα της δημόσιας διοίκησης, είτε αυτές είναι θέσεις αιρετές, είτε θέσεις που καταλαμβάνονται με διορισμούς. Πέραν, όμως, της καλλιέργειας του επιθυμητού κλίματος της διαφάνειας, η δημοσιοποίηση στοχεύει στην “αρνητική επιβεβαίωση” της ορθότητας και της πληρότητας των δημοσιοποιούμενων στοιχείων και πληροφοριών με την παροχή της δυνατότητας σε ολόκληρη την κοινωνία των πολιτών της τεκμηριωμένης επισήμανσης προβληματικών στοιχείων που χρήζουν διερεύνησης.

Η δημοσιοποίηση των υποβαλλόμενων δηλώσεων περιουσίας επιτυγχάνεται με την ανάρτηση του δημοσιοποιούμενου μέρους των δηλώσεων στο διαδίκτυο, μέσω της Κυβερνητικής Διαδικτυακής Πύλης (Αριάδνη) ως ξεχωριστής Υπηρεσίας, με τον τίτλο «Καταστάσεις Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων» [Capital Statements of Politically Exposed Persons]. Στον ίδιο χώρο παρατίθεται το Μητρώο των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, στο οποίο αντικατοπτρίζονται:

- A. Ο αριθμός μητρώου του συγκεκριμένου προσώπου.
- B Το πλήρες ονοματεπώνυμο του.
- Γ Η ιδιότητα ή η θέση, που τον/την καθιστούν υπαγόμενο/η στο νόμο.
- Δ Η ημερομηνία απόκτησης της ιδιότητας ή θέσης.
- E Η ημερομηνία απώλειας της ιδιότητας ή θέσης.

Οι καταστάσεις περιουσίας κάθε συγκεκριμένου προσώπου παρατίθενται ομαδοποιημένες κατά υπόχρεο και στη συνέχεια χρονολογικά (πρώτα οι πλέον πρόσφατες και μετά οι παλαιότερες).

Από το σύστημα θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα έρευνας είτε αλφαβητικά (ανάλογα με το επώνυμο), είτε με τον αριθμό μητρώου.

Το σύστημα θα πρέπει να απολαμβάνει την ίδια προστασία από πλευράς της διασφάλισης του απορρήτου των μη δημοσιοποιούμενων πληροφοριών και της διασφάλισης της ακεραιότητας και της ασφαλούς φύλαξης των στοιχείων, που προβλέπεται για τα αρχεία του Τμήματος Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών.

Η ανάρτηση των προβλεπόμενων από τον νόμο στοιχείων επιτελείται με τη φροντίδα της Επιτροπής Εποπτείας.

29 Επιτροπή Εποπτείας των Δηλώσεων Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων

Η Επιτροπή Εποπτείας των Δηλώσεων Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων είναι ανεξάρτητο κρατικό όργανο επιφορτισμένο με το έργο της εποπτείας της καλής και αποτελεσματικής λειτουργίας του μηχανισμού της ετήσιας αιτιολόγησης των αυξομειώσεων της καθαρής περιουσίας των προσδιοριζόμενων από τη νομοθεσία ως υπαγόμενων στον παρόντα νόμο, της/του συζύγου (ή του προσώπου με το οποίο ο υπόχρεος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης) και των ανήλικων τέκνων τους.

Η Επιτροπή Εποπτείας είναι τετραμελής, απαρτιζόμενη από πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και, ειδικότερα, από δύο (2) αφυπηρετήσαντες εγκεκριμένους λογιστές, ένα (1) αφυπηρετήσαντα δικαστή ή δικηγόρο και ένα (1) αφυπηρετήσαντα οικονομολόγο, που χαίρουν γενικότερης εκτίμησης ως προς τις ικανότητες και το ήθος τους. Τα μέλη της Επιτροπής Εποπτείας ορίζονται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία επικυρώνεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και το Ανώτατο Δικαστήριο με απλή πλειοψηφία, για 3ετή θητεία, η οποία αρχίζει από την 1 Ιουλίου του έτους του διορισμού τους και λήγει την 31 Ιουλίου, 3 χρόνια και 1 μήνα αργότερα.

30 Οι προϋποθέσεις διορισμού προσώπου ως μέλους της Επιτροπής Εποπτείας.

Οι προϋποθέσεις διορισμού προσώπου ως μέλους της Επιτροπής Εποπτείας είναι οι εξής:

- Μη εμπλοκή στις δραστηριότητες οποιουδήποτε πολιτικού κόμματος, ακόμη και με την ιδιότητα του απλού μέλους, για τουλάχιστον μια 5ετία προ του διορισμού.
- Ανάληψη της δέσμευσης της μη άσκησης, καθόλη την διάρκεια της θητείας του, οποιασδήποτε οικονομικής δραστηριότητας, που θα συνεπάγεται την άντληση μικτών οικονομικών εσόδων από την πώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, συνολικού ετήσιου ύψους μεγαλύτερου των €36.000. Διευκρινίζεται ότι οι συντάξεις, τα τυχόν άλλα παρεμφερή έσοδα, τα ενοίκια, οι τόκοι έσοδα και τα μερίσματα από προϋπάρχουσες του διορισμού οικογενειακές εταιρείες ή από επιχειρήσεις στις οποίες η συμμετοχή του μέλους της Επιτροπής δεν υπερβαίνει το 5% του επενδεδυμένου κεφαλαίου της επενδυσιοδόχου εταιρείας, δεν συνυπολογίζονται για σκοπούς επιμέτρησης της υπέρβασης της προαναφερόμενης δέσμευσης.
- Ανάληψη της δέσμευσης της μη αποδοχής οποιασδήποτε άλλης θέσεως, αιρετής ή μη, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, με μόνη εξαίρεση την αφιλοκερδή συμμετοχή στα διοικητικά όργανα μη κερδοσκοπικών οργανισμών και τη συμμετοχή στα διοικητικά όργανα προϋπαρχουσών εταιρειών διαχείρισης οικογενειακών περιουσιακών στοιχείων (όπως οι κτηματικές ή οι επενδυτικές εταιρείες) και υπό την προϋπόθεση ότι τα συμφέροντα και οι θέσεις αυτές θα αποκαλύπτονται διά δηλώσεως προ του διορισμού.
- Η σύνθεση της πρώτης Επιτροπής Εποπτείας ορίζεται στο παρόν νομοσχέδιο και η θητεία της αρχίζει με την δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

31 Τα καθήκοντα της Επιτροπής Εποπτείας.

Τα καθήκοντα της Επιτροπής Εποπτείας είναι τα εξής:

- Η γενική εποπτεία του συστήματος της σύνταξης, υποβολής, ασφαλούς φύλαξης και δημοσιοποίησης των καταστάσεων περιουσίας των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων και η υποβολή προτάσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο και την Βουλή των Αντιπροσώπων για την βελτίωση του συστήματος.

- Η αξιολόγηση των προσόντων των υποψηφίων προς πρόσληψη και της επίδοσης των εργαζομένων στην Υπηρεσία Εποπτείας των Δηλώσεων Περιουσίας των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων.
- Η εργολαβική ανάθεση επιμέρους εφάπαξ εργασιών σε τρίτους μέσα στα όρια του εγκεκριμένου προϋπολογισμού της Υπηρεσίας.
- Η ερμηνεία επιμέρους διατάξεων του παρόντος νόμου και ειδικότερα ο προσδιορισμός των προσώπων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Νοείται ότι η ορθότητα των ερμηνευτικών του νόμου αποφάσεων της Επιτροπής Εποπτείας δύναται να αμφισβητηθεί διά της συνήθους δικαστικής διαδικασίας.
- Η επιβολή των προβλεπόμενων από τον παρόντα νόμο χρηματικών ποινών, μέχρι του ποσού των €15.000 κατά παράβαση. Οι επιβληθείσες από την Επιτροπή Εποπτείας χρηματικές ποινές συνθέτουν δημόσια έσοδα και εισπράττονται από τα Επαρχιακά Γραφεία Εισπράξεως Φόρων του Τμήματος Φορολογίας, με την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των περί Βεβαιώσεως και Εισπράξεως Φόρων νόμων. Η Επιτροπή Εποπτείας κοινοποιεί κάθε εκδιδόμενη Πράξη επιβολής οικονομικής ποινής στον Διευθυντή του Τμήματος Φορολογίας, με την ευθύνη του οποίου εισπράττονται τα οφειλόμενα ποσά. Οι επιβληθείσες από την Επιτροπή Εποπτείας χρηματικές ποινές εφεσιβάλλονται στα δικαστήρια κατά την ισχύουσα διαδικασία, υπό την προϋπόθεση της προκαταβολής του 50% του οφειλόμενου ποσού.
- Η παραπομπή των περιπτώσεων παράβασης των διατάξεων του παρόντος νόμου, που συνεπάγονται ποινικές ή οικονομικές κυρώσεις υπερβαίνουσες τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Εποπτείας, στην Γενική Εισαγγελία για την άσκηση των αναγκαίων διώξεων.
- Η μέχρι την 30 Ιουνίου κάθε χρόνου σύνταξη και υποβολή προς το Υπουργικό Συμβούλιο και την Βουλή των Αντιπροσώπων Ετήσιας Έκθεσης της Επιτροπής Εποπτείας, σχετικά με τη δραστηριότητα της Επιτροπής κατά το αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό έτος, στην οποία θα απεικονίζεται και ο οικονομικός απολογισμός της εν λόγω δραστηριότητας. Η Ετήσια Έκθεση δημοσιοποιείται με την ανάρτηση της στην ιστοσελίδα της Επιτροπής Εποπτείας.

32 Πώς διασφαλίζεται η ακρίβεια και η πληρότητα των υποβαλλόμενων καταστάσεων περιουσίας;

Η αξιοπιστία και, κατ' επέκταση, η χρησιμότητα του συστήματος προφανώς εξαρτάται από την ικανότητα του συστήματος να διασφαλίζει την ακρίβεια και την πληρότητα των υποβαλλόμενων καταστάσεων περιουσίας. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται από την προτεινόμενη νομοθεσία με ένα πολύ-επίπεδο πλέγμα ελέγχων, ως εξής:

- Με τη δημοσιοποίηση των δηλούμενων στοιχείων, κατά τρόπο εύκολα προσπελάσιμο και κατανοητό από το ευρύ κοινό, και την παροχή της δυνατότητας υποβολής εμπιστευτικής φύσεως επώνυμων γραπτών καταγγελιών, στις περιπτώσεις εντοπισμού κενών στην επιθυμητή ακρίβεια και πληρότητα των δηλούμενων στοιχείων.
- Με την «πιστοποίηση» των υποβαλλόμενων δηλώσεων από αναγνωρισμένο ελεγκτή της επιλογής του πολιτικά εκτεθειμένου προσώπου, ο οποίος προσυπογράφει την υποβαλλόμενη δήλωση, αφού ικανοποιηθεί (α) για τη συνέπεια των δηλούμενων στοιχείων (i) μεταξύ τους, (ii) με τα προηγούμενως δηλωθέντα στοιχεία και (iii) με τα οποιαδήποτε άλλα στοιχεία, που έτυχε να περιέλθουν στην αντίληψή του με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, (β) για τη συμμόρφωση της δήλωσης με τις διατάξεις του νόμου, (γ) για τη συμφωνία των δηλούμενων στοιχείων με τα συνυποβαλλόμενα και οποιαδήποτε άλλα παραστατικά που έτυχε να περιέλθουν στην αντίληψή του με οποιοδήποτε άλλο τρόπο και (δ) για τη λογικοφάνεια των δηλούμενων στοιχείων.

- Με την αυτόματη υποβολή των δηλωθέντων στοιχείων σε μηχανιστικό ηλεκτρονικό έλεγχο ως προς την συνέπεια και τη λογικοφάνεια τους.
- Με την προ της δημοσιοποίησής τους, προκαταρκτική, συνοπτική επισκόπηση των δηλώσεων, από το προσωπικό της Επιτροπής Εποπτείας, για τον εντοπισμό προφανών λαθών.
- Με τον ενδεδειχθέν έλεγχο των δηλώσεων από τις φορολογικές αρχές, κατά προτεραιότητα και, εν πάση περιπτώσει, εντός εξαμήνου από την υποβολή τους.
- Με τον ενδεδειχθέν έλεγχο των δηλώσεων από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, εντός εξαμήνου προθεσμίας από την υποβολή τους.
- Με τον ενδεδειχθέν έλεγχο συγκεκριμένων δηλώσεων από ανεξάρτητους επαγγελματίες ελεγκτές, βάσει εντολής της Βουλής των Αντιπροσώπων, με απόφαση του σώματος εδραιωμένη σε εύλογες υποψίες περί ύπαρξης ουσιωδών λαθών ή παραλείψεων στις υποβληθείσες δηλώσεις. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών ενώ το πολιτικά εκτεθειμένο πρόσωπο, η δήλωση του οποίου συνθέτει το αντικείμενο του ελέγχου, δύναται να κατονομάσει άλλον ανεξάρτητο επαγγελματία ελεγκτή για να συμμετάσχει, με δικά του έξοδα, στον έλεγχο, που θα διενεργηθεί.

Επισημαίνεται ότι όλα τα διατιθέμενα, βάσει των διατάξεων του παρόντος νόμου, έγγραφα προς οποιοδήποτε τρίτο, για οποιοδήποτε σκοπό, υποχρεωτικά διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή, μη επιτρέπεται την διαφοροποίηση, αντιγραφή, εκτύπωση ή κατ' άλλον τρόπο αναπαραγωγή του εγγράφου, το οποίο απαιτητικώς πρέπει να φέρει ηλεκτρονική σφραγίδα από την οποία να προκύπτει ο κωδικός του εγγράφου, ο αποδέκτης του εγγράφου, ο λόγος χορήγησης του εγγράφου και η ημερομηνία παράδοσης του εγγράφου.

33 Ποιες είναι οι εκδιδόμενες, κατά περίπτωση, εκθέσεις ελέγχου, σε ποιους απευθύνονται και πότε δημοσιοποιούνται;

Εκτός αν ρητά προβλέπεται από τον παρόντα νόμο, οι εκδιδόμενες εκθέσεις ελέγχου αναφέρονται ονομαστικά στο πολιτικά εκτεθειμένο πρόσωπο που αφορούν και επιβάλλεται να είναι εστιασμένες, λακωνικές και αιτιολογημένες, να συντάσσονται σε γλώσσα ευκρινή και μη επιδεχόμενη πολλαπλές ερμηνείες. Η παράθεση γενικόλογων συμπερασμάτων, συμπερασμάτων υπό προϋποθέσεις ή εικασιών δεν είναι επιτρεπτή. Επίσης μη επιτρεπτή είναι η παραπομπή σε άλλες μη ρητά προσδιοριζόμενες πηγές πληροφοριών ή σε πληροφορίες των οποίων η αξιοπιστία δεν έχει επιβεβαιωθεί ή σε κανόνες η εγκυρότητα των οποίων δεν έχει νομοθετικά αναγνωρισθεί από το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γενικά, απαγορεύεται αυστηρά η δημοσιοποίηση οποιασδήποτε πληροφορίας, εγγράφου ή εκθέσεως ελέγχου, πλην των προνοούμενων από τον παρόντα νόμο, κατά τον προνοούμενο τρόπο και χρόνο. Η παράβαση της απαγόρευσης αυτής συνεπάγεται την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €2.000, επιβαλλόμενου από την Επιτροπή Εποπτείας στο φυσικό πρόσωπο στη φύλαξη του οποίου ήταν η παρανόμως δημοσιοποιηθείσα πληροφορία, έγγραφο ή έκθεση ελέγχου και το οποίο φέρει το βάρος της αποδείξεως ότι η διαρροή της πληροφορίας, του εγγράφου ή της εκθέσεως ελέγχου δεν ήταν συνέπεια της δικής του αμέλειας. Προς τον σκοπό τούτο, αρκεί η απόδειξη ότι τα μέτρα φύλαξης που ελήφθησαν ήταν εύλογα και επαρκή, υπό τις περιστάσεις.

Επίσης απαγορεύεται αυστηρά η δημοσιοποίηση οποιασδήποτε προκαταρκτικής ή προσωρινής έκθεσης ελέγχου. Η παράβαση της απαγόρευσης αυτής συνεπάγεται την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €5.000, επιβαλλόμενου από την Επιτροπή Εποπτείας στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εξέδωσε την έκθεση. Στην περίπτωση υποκλοπής του εγγράφου, για την απαλλαγή από τη σχετική ευθύνη, αρκεί η απόδειξη ότι τα μέτρα φύλαξης που ελήφθησαν ήταν εύλογα και επαρκή, υπό τις περιστάσεις.

Επιπρόσθετα, απαγορεύεται ρητά η με οποιοδήποτε τρόπο παράθεση πρωτογενών ή συμπληρωματικών στοιχείων, σχετικά με τον διενεργηθέντα έλεγχο (για παράδειγμα μέσω δηλώσεων, συνεντεύξεων, αποσπασματικών ανακοινώσεων κλπ), πέραν της προβλεπόμενης από τον παρόντα νόμο οριστικής έκθεσης. Η παράβαση της απαγόρευσης αυτής συνεπάγεται την επιβολή διοικητικού προστίμου ύψους €5.000, επιβαλλόμενου από την Επιτροπή Εποπτείας στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που προέβηκε σε τέτοια ενέργεια, έστω και κατ' εξουσιοδότηση ή εντολή προϊστάμενης αρχής.

Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση επιβολής διοικητικών προστίμων σε φυσικά πρόσωπα που τυγχάνουν εργοδοτούμενοι του Δημόσιου Τομέα ή του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, η οικονομική επιβάρυνση βαρύνει τα φυσικά πρόσωπα και όχι τον οργανισμό που τα εργοδοτεί.

Οι εκδιδόμενες εκθέσεις ελέγχου, οι αποδέκτες των εκθέσεων αυτών και ο χρόνος και ο τρόπος της δημοσιοποίησης τους παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί:

<u>Διενεργηθείς Έλεγχος</u>	<u>Ελεγκτής</u>	<u>Έκθεση</u>	<u>Αποδέκτης</u>	<u>Δημοσιοποίηση</u>	<u>Χρόνος Υποβολής</u>
Επισκόπηση δήλωσης	Εγκεκριμένος Ελεγκτής	Συνυπογραφή δήλωσης ΠΕΠ	Επιτροπή Εποπτείας	Δημοσιοποιείται με τη δήλωση	Με τη δήλωση
Αυτόματος μηχανιστικός έλεγχος	Ηλεκτρονικός υπολογιστής	Εσωτερική έκθεση αποκλίσεων	Επιτροπή Εποπτείας	Κοινοποιείται στον δηλούντα	Με τη δήλωση
Προκαταρκτική επισκόπηση	Υπάλληλοι της Επιτροπής Εποπτείας	Εσωτερική έκθεση αποκλίσεων	Επιτροπή Εποπτείας	Κοινοποιείται στον δηλούντα	Προ της δημοσιοποίησης
Φορολογικός έλεγχος	Τμήμα Φορολογίας	Εσωτερική απόρρητη	Επιτροπή Εποπτείας	Κοινοποιείται στον δηλούντα	Εντός 6 μηνών από την υποβολή
Έλεγχος Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Κ.Δ.	Ελεγκτική Υπηρεσία της Κ.Δ.	Οριστική ατομική έκθεση ουσιωδών αποκλίσεων	Επιτροπή Εποπτείας	Αναρτάται στο διαδίκτυο	Εντός 9 μηνών από την υποβολή

Ειδικότερα, στην περίπτωση των ελέγχων που διενεργούνται από την Υπηρεσία του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας, οι ατομικές εκθέσεις που περιέχουν αναφορές σε ουσιώδεις αποκλίσεις θα πρέπει να είναι επαρκώς τεκμηριωμένες, στις δε περιπτώσεις αμφιβολίας θα πρέπει να υπερισχύει το τεκμήριο της αθωότητας. Προ της εκδόσεώς τους, οι ατομικές εκθέσεις ελέγχου που περιέχουν αναφορές σε ουσιώδεις αποκλίσεις, πρέπει απαραίτητως να τίθενται υπόψη του δηλούντος ΠΕΠ, με τη μορφή προσχεδίου, και να καλείται ο δηλών και η/ο σύζυγος ή το πρόσωπο με το οποίο ο υπόχρεος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, να ανατρέψουν αιτιολογημένα τα συμπεράσματα του ελέγχου και να επιζητήσουν τις αναγκαίες διορθώσεις. Το ως άνω προσχέδιο δεν δημοσιοποιείται αλλά φυλάσσεται στο αρχείο της Υπηρεσίας του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για μία τριετία.

34 Οι επιβαλλόμενες από τον παρόντα νόμο ποινές.

Οι δυνάμενες να επιβληθούν από τις διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου ποινές διακρίνονται σε χρηματικές ποινές (συμπεριλαμβανομένης και της δήμευσης του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού) και στις ποινές που συνεπάγονται την αποστέρηση πολιτικών δικαιωμάτων για χρονικό διάστημα 5 έως 10 ετών, τη διακοπή της τυχόν υπάρχουσας εργασιακής σχέσεως στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τον διά βίου αποκλεισμό του επαναδιορισμού σε θέση του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα ως και την αποστέρηση των συνδεδεμένων με την απολεσθείσα θέση αφυπηρετικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του αμετάκλητα καταδικασθέντος προσώπου.

Στις χρηματικές ποινές, πέραν της δήμευσης του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού προβλέπεται η επιβολή αναλογικών προστίμων ύψους 20% έως 25% του προϊόντος του παράνομου πλουτισμού και η επιβολή σταθερών προστίμων ανά παραβατική πράξη.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

35 Έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει με τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

36 Κατάργηση προηγούμενων νομοθετικών ρυθμίσεων.

Με την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου, καταργούνται οι διατάξεις του Νόμου 49(Ι)/2004, όπως τροποποιήθηκε με τους Νόμους 269(Ι)/2004 και 68(Ι)/2017, του Νόμου 50(Ι)/2004, αλλά και κάθε άλλη νομοθετική διάταξη η οποία είναι αντίθετη ή συγκρούεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

37 Αμνήστευση, υπό προϋποθέσεις, σε σχέση με τις προ του 2020 περιόδους.

Δεδομένης της ασάφειας, της λογικής ασυνέπειας και της τεχνικής ατέλειας της προηγουμένως ισχύουσας νομοθεσίας περί καταστάσεων περιουσίας και «πόθεν έσχες» των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων και της ατελούς εφαρμογής που παρατηρήθηκε κατά την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας, κρίθηκε αναγκαία η νομοθετική απαλλαγή από τις συνέπειες του νόμου των προσώπων που δεν έχουν συμμορφωθεί με τις διατάξεις εκείνων των νόμων, με εξαίρεση την υποχρέωση καταβολής των οφειλομένων φόρων και των σχετικών προστίμων, προσαυξήσεων και τόκων στην περίπτωση εντοπισμού αδήλωτων εισοδημάτων και υπό την απαρέγκλιτη προϋπόθεση ότι, εφόσον η κατεχόμενη ιδιότητα ή η θέση, κατά την 1 Ιανουαρίου 2020, καθιστά υποχρεωτική την υποβολή κατάστασης περιουσίας, θα υποβληθεί εμπρόθεσμα δήλωση περιουσίας, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2020, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η υποβολή των δύο (2) καταστάσεων περιουσίας της 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2020, θα επιτευχθεί ταυτόχρονα με μία δήλωση, ανεξάρτητα με το αν η ιδιότητα ή η θέση απωλέσθηκε ή τερματίσθηκε κατά τη διάρκεια του 2020.

Κεφάλαια του Νόμου

Ορισμοί

1. Υπόχρεοι σε δήλωση
2. Περιεχόμενο της δήλωσης
3. Διαδικασία κατάθεσης και ελέγχου των δηλώσεων
4. Μη υποβολή ή υποβολή ανακριβούς δήλωσης
5. Επιτροπή Εποπτείας
6. Παρακώλυση ελέγχου
7. Παράνομος πλουτισμός
8. Προσφορά για άσκηση επιρροής
9. Γενικές ποινικές διατάξεις
10. Ποινική διαδικασία
11. Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων
12. Καταλογισμός
13. Μεταβατικές διατάξεις
  - α Έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου
  - β Κατάργηση προηγούμενων νόμων
  - γ. Αμνήστευση, υπό προϋποθέσεις, σε σχέση με τις προ του 2020 περιόδους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Έντυπο δήλωσης κατάστασης περιουσίας ΠΕΠ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Διαδικτυακή δημοσιοποίηση των καταστάσεων περιουσίας των ΠΕΠ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ) υποχρεούμενα να υποβάλλουν την προβλεπόμενη από τον παρόντα νόμο Δήλωση Περιουσίας.

01. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.
02. Οι Υπουργοί, οι αναπληρωτές Υπουργοί και οι Υφυπουργοί.
03. Οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Αντιπροσώπων ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και όσων λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση.
04. Οι Βουλευτές και οι Ευρωβουλευτές.
05. Οι Γενικοί Διευθυντές των Υπουργείων και των Υφυπουργείων.
06. Οι Πρόεδροι και οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Δημοσίων Επιχειρήσεων, Δημοσίων Οργανισμών και των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου, που ανήκουν στο κράτος κατά ποσοστό άνω του 50%.
07. Τα Μέλη του Ανώτατου Δικαστηρίου.
08. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.
09. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Λογιστής.
10. Ο Γενικός και ο Βοηθός Γενικός Ελεγκτής.
11. Ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.
12. Ο Διοικητής και ο Υποδιοικητής της Αστυνομίας.
13. Ο Αρχηγός και ο Υπαρχηγός της Εθνικής Φρουράς.
14. Οι Προϊστάμενοι των Ανεξάρτητων Αρχών της Δημοκρατίας.
15. Οι Δήμαρχοι των πόλεων, που έχουν εγγεγραμμένους δημότες άνω των 10.000 («οι μεγάλες πόλεις»).
91. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας.
92. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση Βουλευτή και Ευρωβουλευτή.
93. Οι υποψήφιοι για εκλογή στη θέση Δημάρχου μεγάλης πόλεως.
94. Οι υποψήφιοι προς διορισμό σε θέση που θα τους καταστήσει υπόχρεους σε δήλωση περιουσίας.

**Το έργο του σχεδιασμού του ολοκληρωμένου αυτού έργου,
συμπεριλαμβανομένων
του σχετικού Νομοσχεδίου,
της Εισηγητικής Έκθεσης
και του βασικού Εντύπου της Ετήσιας Δήλωσης
της Περιουσιακής Κατάστασης
των Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων
επιτελέσθηκε αφιλοκερδώς
από τετραμελή ομάδα
έμπειρων επαγγελματιών
απαρτιζόμενη από τους:**

**Χρήστο Π. Παναγιωτίδη, πρόεδρο/εισηγητή,
Νίκο Γ. Συρίμη, επιμελητή λογιστικών και φορολογικών θεμάτων,
Ένα διαπρεπή νομικό*, επιμελητή νομικών θεμάτων και τον
Σερ Χριστόφορο Α. Πισσαρίδη, επιμελητή επί οικονομικών θεμάτων.**

Ο **Χρήστος Π. Παναγιωτίδης** είναι αφυπηρετήσας Εγκεκριμένος Λογιστής Ελεγκτής, με 40ετή υπηρεσία σε ανώτατες επαγγελματικές θέσεις. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Εγκεκριμένων Λογιστών Ελεγκτών Ελλάδος και μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

Ο **Νίκος Γ. Συρίμης** είναι αφυπηρετήσας Εγκεκριμένος Λογιστής Ελεγκτής, με 40ετή υπηρεσία σε ανώτατες επαγγελματικές θέσεις. Διετέλεσε πρόεδρος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και μέλος του Συμβουλίου του Institute of Chartered Accountants in England & Wales.

Ο **Σερ Χριστόφορος Α. Πισσαρίδης** είναι κάτοχος του Βραβείου Νόμπελ στα Οικονομικά, Regius Καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (LSE) και Καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

(*) Λόγω της πολιτικής ευαισθησίας που παρουσιάζει το αντικείμενο της παρούσας πρότασης, η ταυτότητα του προσώπου αυτού, κατά παράκλησή του, παρακρατείται.

ΣΧΟΛΙΑ / ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ / ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ // COMMENTS / OBSERVATIONS / SUGGESTIONS

Προς / To: pothen.esches.cyprus@gmail.com [διεύθυνση χωρίς ανταπόκριση / no response address]

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ // FULL NAME:	
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ / ΙΔΙΟΤΗΤΑ // ORGANISATION / POSITION:	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ // ADDRESS:	
Η-ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ / E-MAIL:	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ // TELEPHONE:	

*Παρακαλείσθε να προσδιορίζετε τον αριθμό της παραγράφου στην οποία αναφέρεσθε
Please specify the number of the paragraph to which your comment refers*

>